SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1119

av Marie Nicholson och Olle Olson (båda M)

Bedömning av samhällsnyttan vid infrastrukturinvesteringar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur regionala förutsättningar och långsiktiga utvecklingseffekter beaktas vid samhällsekonomiska bedömningar av infrastrukturinvesteringar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Samhällsekonomiska analyser är ett viktigt underlag när staten ska prioritera investeringar i vägar och järnvägar. Genom att väga kostnader mot förväntade nyttor kan offentliga resurser användas effektivt. Samtidigt finns anledning att se över hur väl dagens beräkningsmodeller fångar infrastrukturens betydelse i olika delar av landet.

I regioner med stora befolkningskoncentrationer kan investeringar ge betydande samhällsekonomiska vinster genom att många människor får kortare restider. I mer glest befolkade delar av landet är trafikflödena mindre, men en väg eller järnväg kan ändå vara avgörande för en hel bygds utveckling.

Kalmar län är ett tydligt exempel. Länet har stora geografiska avstånd och flera arbetsmarknadsregioner som behöver knytas närmare varandra. För industriföretag och andra verksamheter är tillförlitliga transporter en förutsättning för att kunna växa och

konkurrera. Brister i infrastrukturen kan också begränsa människors möjligheter att pendla till arbete eller utbildning.

Ett exempel är E22 mellan Gladhammar och Verkebäck i Kalmar län. Trafikverket har bedömt att en ombyggnad skulle förbättra trafiksäkerheten och framkomligheten samt bidra positivt till den regionala utvecklingen. Trots detta har projektet utgått ur den nationella transportplanen för 2026–2037 med hänvisning till svag samhällsekonomisk lönsamhet och betydande kostnadsökningar. Exemplet visar hur angelägna regionala behov måste vägas mot investeringarnas kostnader och väcker frågan om hur långsiktiga utvecklingseffekter bör få genomslag i prioriteringarna.

Trafikverkets samhällsekonomiska analyser omfattar även effekter som inte kan värderas i pengar. Det finns ändå skäl att undersöka om dessa effekter får tillräckligt genomslag i de samlade bedömningarna. Särskilt viktigt är att kunna bedöma hur investeringar påverkar möjligheterna till regional utveckling på längre sikt.

En investering som framstår som mindre lönsam utifrån dagens trafikflöden kan skapa förutsättningar för framtida etableringar och en större arbetsmarknad. Om sådana effekter inte synliggörs tillräckligt riskerar investeringar som är viktiga för landsbygdens utveckling att prioriteras ned.

Regeringen bör därför se över hur långsiktiga regionala utvecklingseffekter beaktas och redovisas i samhällsekonomiska bedömningar av infrastrukturinvesteringar, särskilt i regioner med stora avstånd och mindre trafikunderlag. Målet bör vara ett beslutsunderlag som ger en mer rättvisande bild av investeringarnas betydelse för hela landet.

Marie Nicholson (M) *Olle Olson (M)*